

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **VERITAS-est**
- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**

- *Miért nem volt népszavazás a címerről 1990-ben?*
- *Felszabadítva – újra fogságban*
- *Szálasiék államcímere*

- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

VERITAS-EST

Subscribe

Past Issues

Translate ▼

Autonóm Tartományban (1944. október –1948. január) címmel tartjuk a VERITAS-estek következő beszélgetését. Az eseményt **Dr. Ujváry Gábor**, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgató-helyettese moderálja. A beszélgetés résztvevői: **Dr. Botlik József** történész, író, teológus, ny. egyetemi docens (Pázmány Péter Katolikus Egyetem), valamint **Dr. Dévavári Zoltán**, intézetünk főmunkatársa.

MEGHÍVÓ

A
VERITAS
Történetkutató Intézet és Levéltár
tisztelettel meghívja a

VERITAS-ESTEK

történelmi vitasorozat **107.** programjára, amelynek témája:
Megtorlások a Délvidéken. Likvidálások, deportáció, koncentrációs táborok és népbírósgai perek Vajdaság Autonóm Tartományban (1944. október –1948. január)

A beszélgetés résztvevői:

Dr. Botlik József
történész, író, teológus,
ny. egyetemi docens (PPKE)

Dr. habil. Dévavári Zoltán
tudományos főmunkatárs
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

Moderátor:

Dr. habil. Ujváry Gábor
általános és tudományos főigazgató-helyettes
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

2026. május 5. (kedd), 18.00

1093 Budapest, Zsil utca 2–4.

<https://veritasintezet.hu>

@veritastortenekutatointez7701

Nemzeti
Kulturális
Alap

Marinovich Endre: POST FESTA (UTÓLAG) – 65 ÉV A KÖZ SZOLGÁLATÁBAN

2026. május 5-én, kedden 17:00-tól **Marinovich Endre: POST FESTA (UTÓLAG) – 65 ÉV A KÖZ SZOLGÁLATÁBAN** című könyvének bemutatója lesz intézetünkben.

Az életpályát bemutató könyvről **Szakály Sándor**, intézetünk főigazgatója és **Ujváry Gábor** főigazgató-helyettes beszélget a szerzővel.

MEGHÍVÓ

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tisztelettel meghívja Önt

**Marinovich Endre:
POST FESTA (UTÓLAG) –
65 ÉV A KÖZ SZOLGÁLATÁBAN**

című könyvének bemutatójára.

Az életpályát bemutató könyvről Szakály Sándor, a VERITAS főigazgatója és Ujváry Gábor főigazgató-helyettes beszélget a szerzővel.

A BEMUTATÓ IDŐPONTJA ÉS HELYE:
2026. május 5. (kedd) 17:00 óra
1093 Budapest, Zsil utca 2–4.

A kötet a Batthyány Lajos Alapítvány támogatásával, a Magyar Napló gondozásában jelent meg.

A könyvbemutatót követően 18.00-tól kezdődik a **VERITAS-estek** sorozat 107. vitája, **Megtorlások a Délvidéken. Likvidálások, deportáció, koncentrációs táborok és népbírósi perek Vajdaság Autonóm Tartományban (1944. október –1948. január)** címmel. Ujváry Gábor főigazgató-helyettes moderálásával Botlik József történész, egyetemi oktató és Dévavári Zoltán, tudományos főmunkatársunk vitatják meg az est témáját. **Minden érdeklődőt szeretettel várunk!**

Kutatóink szakmai eredményei 2025-ben

6

Önálló kötet

9

Könyvfejezet

89

Folyóiratokban közölt
cikk, recenzió

80

Tanulmánykötetben
közölt cikk

99

Konferencia-előadás

95

Rádió- és TV-szereplés

56

VERITAS honlapján
megjelenő cikk

33

Konferencia-elnökség

29

Szerkesztés, lektorálás

15

Doktori bizottságban
való részvétel

18

Napilapokban közölt
cikk

117

Egyéb előadás,
moderálás

21

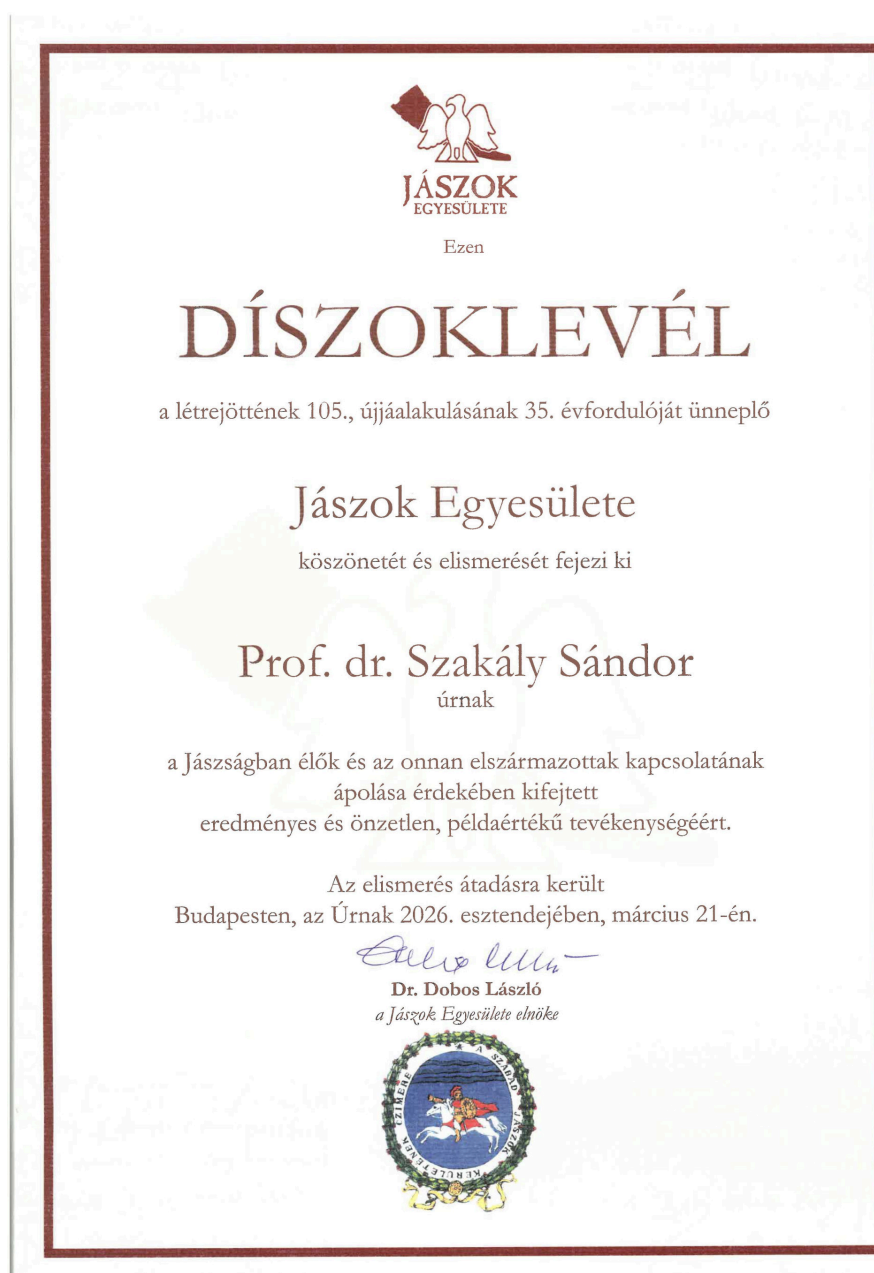
Egyéb megjelenés (disszertáció, csak leadott kézirat, interjú, Facebook-anyag,
kurzus, zsűri, OKTV értékelő, ösztöndíj, elismerés, projekt)

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

HÍREK

Sándornak a Jászságban élők és az onnan elszármazottak kapcsolatának ápolása érdekében kifejtett eredményes és önzetlen, példaértékű tevékenységéért. Az oklevél átadására 2026. március 21-én került sor.

Megújult a Valóság, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat kéthavonta megjelenő folyóiratának szerkesztőbizottsága. Intézetük főigazgatója, **Prof. Dr. Szakály Sándor** elnöki, főigazgató-helyettese, **Dr. Ujváry Gábor** tag tisztséget tölt be az új bizottságban, melyről a Valóság 2026. március-áprilisi számában olvashatunk. A teljes Szerkesztőbizottság: **Dr. Dr. hc. habil. Kocziszky György**, **Prof. Dr. Réthelyi Miklós**, **Prof. Dr. Sepsi Enikő**, **Prof. h.c. Dr. Vajta László**.

Prof. Dr. Szakály Sándor 2026. április 16-án intézetünkben fogadta **Fatih Yoldaş**†, a

történelmi időszakok jelentős eseményeit, személyiségeit. Hangsúlyozták, hogy mindkét ország kitüntetett figyelmet fordít a közös múlt szellemi és tárgyi emlékeinek megőrzésére, a két ország között jelenleg is nagyon szoros kulturális és tudományos együttműködés fenntartására és továbbfejlesztésére van igény. **Fatih Yoldaş** röviden bemutatta a TIKÁ Budapesti Irodájának működését, az Ügynökség által támogatott, alapvetően szociális és kulturális területet érintő projekteket. Jelezte, hogy a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét nagyra értékeli és felvetette, hogy 2027-ben lehetőséget lát az Intézet által javasolt projekt támogatására. Szakály Sándor főigazgató örömmel üdvözölte az együttműködési javaslatot, amelynek keretében a VERITAS tudományos és levéltári munkáját segítő program megvalósításának előkészítésére tett ígéretet. A látogatás végén **Kissné Bognár Krisztina** intézetünk levéltárvezetője rövid tájékoztatást adott a levéltárban őrzött iratanyagról, valamint a II. világháborút követő orosz és nyugati hadifogság dokumentumait bemutató intézeti időszaki kiállításról.

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)

tartja éves vándorgyűlését Szombathelyen, az ELTE Savaria Egyetemi Központ Savaria Könyvtár és Levéltárban. A hagyományokhoz híven a vándorgyűlés első munkanapján a levéltári szakmát foglalkoztató aktuális kérdésekről beszélgetnek a KIM, a Levéltár Szakfelügyelet, az NKA Könyvtárak és Levéltárak Kollégiuma, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Magyar Nemzeti Levéltár és szakmai társegyesületek képviselői, valamint az egyetemi levéltárvezetők. A vándorgyűlés két napos szakmai programjának keretében az egyetemi közgyűjtemények együttműködését bemutató előadások hangzanak el. A konferencia első szekciójában, 2026. április 29-én **Kissné Bognár Krisztina** levéltárvezető *„Egyetemtörténeti források” a VERITAS Szaklevéltár gyűjteményeiben* című előadása a szaklevéltár iratanyagában és az Oral History Archívumban őrzött dokumentumokra, mint az egyetemtörténeti kutatásokban felhasználható sajátos forrásokra hívja fel a figyelmet.

Olvasnivaló

Miért nem volt népszavazás a címerről 1990-ben?

Az 1989–90-es rendszerváltoztatás idején vita alakult ki a politikai közéletben a magyar állam képi reprezentációját illetően. Abban konszenzus alakult ki, hogy a népköztársasági címert (a köznyelv szerinti Kádár-címert) a történetileg kialakult magyar címerre kell lecserélni. Azonban ennek két változata is szóba jöhetett, a koronás kiscímer, illetve a korona nélküli úgynevezett Kossuth-címer. Az ekkoriban zajló élénk címervita egyik kulcskérdése az volt, hogy szerepelhet-e korona egy köztársasági államformát választó ország címerén. A felkért történészek, heraldikusok arra a megállapításra jutottak, hogy Magyarország és a Szent Korona esetében a válasz egyértelműen igen, tehát államformától függetlenül helye van a magyar állam címerén a koronának. Bár eredetileg terveztek népszavazást az ügyben, ez végül elmaradt.

Kép forrása: Arcanum Újságok / *Magyar Közlöny*, 1989. október 23. 1258.

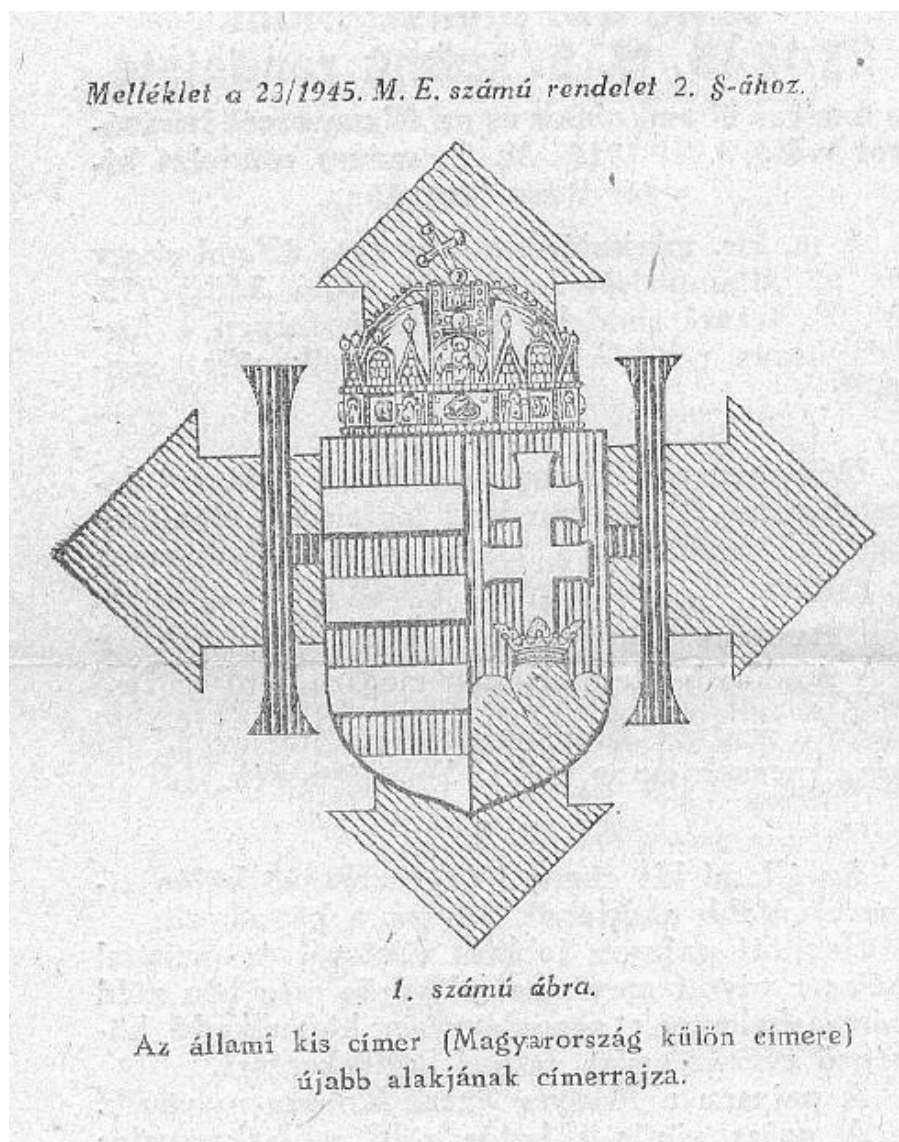

Felszabadítva – újra fogságban

A kárpótlási ügyek világa megtanít arra, hogy az ember nem mondja ki könnyelműen, már mindent látott. A XX. század mindig tudott még egyet fordítani a szenvedésen. A háború borzalmai, a jogfosztás, a családok szétszakítása, a kommunista diktatúra abszurditása mind ott sorakoznak az iratokban. És mégis, időről időre szembejön egy ügy, amely csendben figyelmeztet: a szenvedés fokozható. Mert minden ügyiratszám mögött egy élet áll. Néha egy gyermeké. A holokauszt önmagában az emberi lealacsonyodás legsötétebb bizonyítéka. Maga a népirtás gondolata is felfoghatatlan, hát még annak iparszerű végrehajtása. Azt hihetnénk, hogy aki mindezt túlélte, annak a története a felszabadítással lezárult. De a sors, vagy inkább a történelem sokszor mást rendelt. Gyakran találkoztunk olyan esettel, hogy a felszabadított haláltáborokból a szovjet katonák magukkal vitték túlélőket kényszermunkatáborokba. Ám ezek a személyek felnőttek voltak.

Kép forrása: Wikimedia Commons

[Fodorné Bozó Brigitta teljes cikke itt olvasható el](#)

Szálasiék államcímere

Horthy Miklós, az 1944. március 19-e óta a hitleri Németország által megszállt Magyarország kormányzója október 15-én nyilatkozatot bocsátott ki arról, hogy fegyverszünetet kért a szövetséges hatalmaktól, s megszünteti az ellenük folytatott harcot. Emiatt október 16-án a németek lemondásra kényszerítették. Ezt követően Szálasi Ferenc, a Nyilaskeresztes Párt – Hungarista Mozgalom vezetője alakíthatta meg az úgynevezett *Nemzeti Összefogás Kormányát*, amelynek legfontosabb célja a háborúban való kitartás, illetve a hungarista program megvalósítása volt. A Szálasi-kormány október 18-án tette közzé programját, amelyben a *hungarista állam kiépítése* érdekében szükséges radikális lépéseket közölték.

Kép forrása: *Hivatalos Közlöny*, 1945. január 27. Sopron, 2.

Cikkajánló

Szilenciummal sújtva – hogyan bántak a kommunisták Jávor Pállal és Pártos Erzsivel?

„1956 után akut és állandó kérdés volt az emigráció sorsa. Közel 200 ezer ember döntött úgy, hogy távozik Magyarországról, közöttük színművészek is voltak szép számmal. Harminckilenc emigráns színművészt utóbb itteni szilenciummal sújtottak. Közülük azonban csak néhányan voltak olyanok, akik országos ismertséggel rendelkeztek.” - írja intézetünk tudományos főmunkatársa, **Dr. Rácz János** a Magyar Nemzet hasábjain.

[Rácz János írása itt olvasható](#)

Rubicon 2026/3

A Rubicon 2026/3 számában **Dr. Ujváry Gábor**, intézetünk főigazgató-helyettese három írása is olvasható: *Klebelsberg nemzetpolitikai elképzelései. Népoktatás, elitképzés, decentralizáció, kultúrfölény, neonacionalizmus; Klebelsberg Kuno és a magyar történettudomány, és Államférfi vagy „reformnimfomániás” miniszter? Kortársak Klebelsbergéről* címmel.

[Ujváry Gábor írásai itt olvashatóak](#)

Csekonics Margit grófnő különleges palotája

„A mai Károlyi-Csekonics rezidencia építtetője gr. Károlyi Istvánné született Csekonics Margit grófnő volt, aki a neves bécsi, színházépítésre szakosodott építészpárost, Ferdinand Fellnert és Hermann Helmert bízta meg 1881-ben a palotaegyüttes megtervezésével. Az épület számos egyedi, többnyire a korábbi palotaépítkezésektől eltérő sajátosságokat tartalmazott. Ilyennek számított az épület stílusa, alaprajzi

a Pestbuda.hu fővárosi internetes helytörténeti magazinban

[Dubniczky Zsolt írása itt olvasható](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni:](#)

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)